

*Секція 12. Фінанси, страхування та біржова справа: модернізація
корпоративного портфелю*

Шафран О. В., студентка,

Одеський національний економічний університет,

м. Одеса, Україна

Кретов Д., к.е.н., викладач,

Одеський національний економічний університет,

м. Одеса, Україна

**КРЕДИТУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Кредитна діяльність банків відіграє значну роль у сучасному розвитку світового фінансового простору та є запорукою ефективного та стабільного функціонування економіки. Вагоме посилення впливу фінансово – кредитних інститутів на реальний сектор економіки країни, відбувається через вплив фінансової глобалізації. Ключову роль, при цьому відіграє корпоративне кредитування у розвитку бізнесу кожної держави. Україна не є винятком, більша частина підприємств якої зазнають фінансових труднощів та не можуть самотійно з цим боротись. З огляду на важливість кредитування корпоративних клієнтів, банки повинні адекватно та своєчасно відповідати на виклики, зокрема, такі як істотні обсяги проблемних кредитів, котрі постійно зростають, а також надмірна залежність економіки України від коливань курсів іноземних валют.

Ринок кредитів корпоративного сектору економіки, на зараз, є предметом наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених. Характерні ознаки становлення та розвитку ринку корпоративного кредиту розглядаються у працях таких дослідників, як: Н. Версаль, О. Вовчак, С.

Глущенко, О. Дзюблюк, Т. Ковальчук, О. Колодізев, Л. Кузнєцова, В. Міщенко, Д. Ситников, В. Ходаківська, Н. Шелудько та ін.

Однак, не зважаючи на наявність наукових доробок у дослідженні ринку кредитів корпоративному сектору економіки, деякі аспекти цієї актуальної проблеми потребують подальшого вивчення та вдосконалення.

Метою дослідження є узагальнення особливостей розвитку корпоративного ринку в Україні, проаналізувати системи корпоративного кредитування, дослідити кризові явища та визначити міру їх впливу на тенденції розвитку корпоративного кредитування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сучасний ринок корпоративного кредиту – це один з сегментів банківського кредитного ринку – значно складнішої системи кредитних відносин. Відносини на ринку корпоративних банківських кредитів будуються на основі базових та специфічних функцій та принципів організації кредитування за певною системою, що включає в себе ряд взаємопов'язаних складових елементів.

На такий складний та суперечливий процес як розвиток корпоративного ринку кредитування в Україні, впливають різні чинники, серед яких є фундаментальні, що є результатом загального характеру економічної моделі в країні, а також ті, в основі яких знаходяться зовнішні або мають тимчасовий характер обставини. У свою чергу, масштаби та рівень розвитку банківського корпоративного кредитного ринку багато в чому визначають ефективність функціонування економіки держави в цілому, так як наявність його основних елементів впливає на економічне зростання, дозволяє забезпечувати вирішення низки найважливіших економічних і соціальних завдань [1, с. 121].

Отже, кредитування корпоративного сектору економіки відіграє значну роль у розвитку будь-якої країни. Але, його значення в економіці й фінансуванні реального сектору не є скрізь однаковими, що пояснюється

як економічними та культурними особливостями країн, так і рівнем розвитку та інтенсивністю грошово-кредитних відносин, що в умовах фінансової глобалізації набувають нової якості.

Проаналізуємо динаміку зміни ВВП та основних показників кредитного ринку України та рівню кредитної глибини, задля відображення середньострокової динаміки руху кредитних потоків та визначити зміни в якості руху кредитних потоків (рис.1)

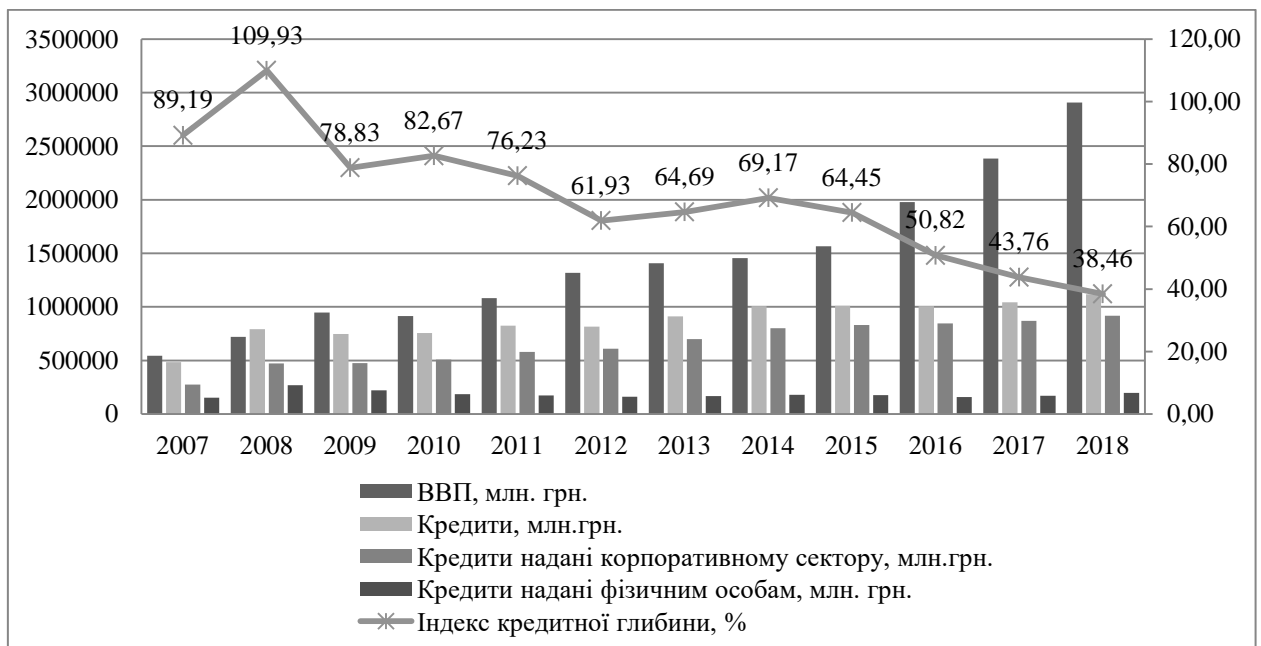


Рис. 1. Динаміка ВВП та індексу кредитної глибини за 2007-2018 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [2]

На початку 2007 р., економіка та банківська система країни почали відчувати негативні прояви фінансової глобалізації. У результаті наповнення банківського сектору дешевими кредитними ресурсами ззовні, поступово почала зростати його залежність від них. При цьому, відбувалися поява та різке зростання нових спекулятивних операцій фінансово-кредитних установ. Вже у середині 2008 р. ми спостерігаємо зростання кредитування, частка кредитів клієнтам перевищила ВВП. Більшу частку у банківському кредитному портфелі займають кредити надані саме корпоративному сектору економіки. Темпи зростання ВВП при

цьому склали 31,5%, що рази меншим за темпи зростання кредитування за той же період. Рівень кредитної глибини склав 109,93%, що свідчить про перехід економіки на незабезпечене і непідкріплене фінансування.

З 2008 – 2010 р.р. можна спостерігати коливання ВВП та наданих кредитів. Така динаміка темпів скорочення ВВП та обсягу кредитування свідчить про те, що спершу відбулося посилення коливань кредитного циклу, що призвели до підсилення коливань у економічному. При цьому амплітуда коливань у кредитному циклі була сильнішою ніж у економічному, що свідчить про те, що саме фінансово-кредитна криза призвела до загальноекономічної. Більша частина загального обсягу кредитів була направлена саме на кредитування підприємств, що і призвело до швидкого розповсюдження кризи у реальному секторі економіки. Рівень кредитної глибини у 2009р. впав до 78,83% у порівнянні з минулими роками, але у 2010р., через коливання зріс до 82,67%. Роки 2011–2013 характеризується сукупністю змін, що супроводжуються незначними позитивними змінами в загальній динаміці. При цьому існує надлишкове раціонування кредиту, тобто відмова банків від задоволення якісних кредитних заявок позичальників у зв'язку з більш жорсткими вимогами до оцінки кредитного ризику.

Отже, після формування необхідних резервів за кредитними операціями, зниження частки простроченої заборгованості, покращення кон'юнктури в економіці починається процес позитивних змін у динаміці пропозиції кредитних ресурсів. Вже у 2012 р. можна спостерігати зростання обсягів кредитів корпоративним клієнтам, при незначному зростанні кредитного портфелю. Рівень кредитної глибини поступово зменшується до 61,93%. Поведінка усіх суб'єктів кредитного ринку є дуже обережною, адже рівень ризику за кредитами залишається завищеним. Однак, політична криза, що починається з початку 2014 р., а потім воєнні

дії на сході країни спричиняють кризу і в банківському секторі, і в економіці в цілому. Відбувається стрімка девальвація національної валюти, нестабільна економічна ситуація призводить до значного зростання проблемних кредитів, відтоку капіталу з банків та їх банкрутства. У результаті такого спаду, НБУ почав активні дії щодо стабілізації банківської системи. Обсяги банківських кредитів та кредитів наданих саме корпоративному сектору економіки України почали зростати з 2017 року. Темпи зростання є позитивними, але незначними, у порівнянні з показниками минулих років. Рівень кредитної глибини станом на 2018 рік, зменшився до 38,46% що свідчить про недостатнє фінансування економіки в цілому.

Таким чином, поточний стан кредитування вітчизняними банками корпоративних клієнтів, з одного боку, свідчить про покращення ситуації, однак, з іншого боку, банківське кредитування є недостатнім для фінансування розвитку корпоративного сектору економіки України у зв'язку з наявністю значного рівня кредитних ризиків. У сучасних умовах розвитку економіки України, саме держава повинна виступити гарантом та надати стимули для розробки та реалізації цільових програм корпоративного кредитування, що стане основою ефективного та сталого функціонування банківського сектору, та економіки країни в цілому.

Література:

1. Банківське кредитування корпоративного сектору економіки в умовах циклічності: монографія / Л. В. Кузнєцова, Л. В. Жердецька, Д. Ю. Кретов [та інш.] / ред. Л. В. Кузнєцова. – Харків : «Диса Плюс», 2018. – 280 с.
2. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua